

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Jana Filipa (soudce zpravodaje) a Radovana Suchánka o ústavní stížnosti stěžovatelky **Ing. Mgr. [REDACTED]**, bytem [REDACTED], zastoupené Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou, sídlem Burešova 615/6, Brno, proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. března 2022 č. j. 10 Ao 26/2021-187, za účasti **Nejvyššího správního soudu**, jako účastníka řízení, a 1. **Ministerstva zdravotnictví**, sídlem Palackého náměstí 375/4, Praha 2 – Nové Město a 2. [REDACTED], bytem

jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena její práva zaručená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Z ústavní stížnosti, jakož i z napadeného rozhodnutí se podává, že návrh stěžovatelky na zrušení mimořádného opatření obecné povahy 1. vedlejšího účastníka ze dne 27. 10. 2021 č. j. MZDR 15757/2020-61/MIN/KAN, a to v rozsahu čl. I bodu 2 písm. e) ve znění účinném od 15. 2. 2022 (dále jen „mimořádné opatření“) Nejvyšší správní soud napadeným usnesením odmítl (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II).

3. Mimořádné opatření stručně shrnuto ve stanovených případech (mj. ve školských zařízeních) zakazovalo pohyb a pobyt osob bez ochranných prostředků dýchacích cest, kterými byly respirátor nebo obdobný prostředek, přičemž stěžovatelka (jako neočkovaná pedagogická pracovnice, která vnímá mimořádné opatření jako nátlak k očkování) napadla tu část mimořádného opatření, podle které se zákaz nevztahoval na pedagogické pracovníky, kteří byli očkovaní proti onemocnění COVID-19 a od dokončení očkovacího schématu uplynulo nejméně 14 dní a v případě pracovníků, kteří dovršili 18 let věku, zároveň nejvýše 270 dní nebo byli očkovaní posilovací dávkou.

4. Nejvyšší správní soud návrh odmítl pro zjevnou neopodstatněnost, když s obsáhlými odkazy na svou předchozí rozhodovací praxi shledal, že povinnost nosit respirátor je účinný, potřebný a přiměřený nástroj potlačování a předcházení epidemie onemocnění COVID-19. Takové mimořádné opatření zasahuje do práv jednotlivců v únosné míře a současně stanoví výjimky, které zajišťují, aby v individuálních případech nepůsobilo nepřiměřené zásahy. Stěžovatelkou napadená výjimka nezahrnuje žádná výslovně zakázaná diskriminační kritéria podle čl. 3 odst. 1 Listiny, případně vymezená v zákoně č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů. Podle Nejvyššího správního soudu není nyní posuzovaná výjimka založena ani na jiném obdobném postavení osob podle čl. 3 odst. 1 Listiny. Dobrovolné očkování není trvalý znak, vlastnost nebo osobnostní rys jednotlivce, který by bylo možné bez dalšího připodobnit ke kritériím výslovně uvedeným v čl. 3 odst. 1 Listiny. S odkazem na bod 27 rozsudku ze dne 9. 3. 2022 č. j. 10 Ao 28/2021-36 Nejvyšší správní soud vyložil, že postavení očkovaných osob a osob s negativním výsledkem PCR testu z pohledu možného šíření onemocnění COVID-19 je srovnatelné. Postavení očkovaných osob a osob neočkovaných, které se prokážou PCR testem s negativním výsledkem, však není srovnatelné z hlediska ochrany před infekcí. Nejvyšší správní soud podotkl, že stěžovatelka v posuzovaném případě ani netvrdila, že by byla testována PCR testem

či antigenním testem. Nejvyšší správní soud neshledal důvod odchýlit se od již přijatých závěrů, že očkovaní pedagogičtí pracovníci a neočkovaní pedagogičtí pracovníci nejsou z hlediska ochrany před infekcí ve srovnatelném postavení, a tudíž napadená část mimořádného opatření není diskriminační. Nejvyšší správní soud již též v minulosti konstatoval, že přenos viru očkovanou osobou je méně pravděpodobný, nikoli však vyloučený. Stejně tak je méně pravděpodobné, že se očkovaná osoba virem nakazí, a pokud ano, že prodělá těžší průběh nemoci či bude hospitalizována, uvedené však také není vyloučeno. K odborným studiím, na které poukazuje stěžovatelka, Nejvyšší správní soud podotkl, že otázky, které jsou řešeny v souvislosti s mimořádnými opatřeními, jsou často ryze odborné. Při přezkumu mimořádných opatření je podstatné, zda jeho odůvodnění vychází z odborných podkladů svědčících zvolenému řešení. Soud by do této odborné úvahy přitom zásadně neměl vstupovat. Nejvyšší správní soud tak nepřihlédl k návrhu stěžovatelky na provedení důkazu znaleckým posudkem. S ohledem na to, že Nejvyšší správní soud nepřistoupil k meritornímu projednání tohoto návrhu, by dokazování bylo nadbytečné.

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka v obsáhlé ústavní stížnosti zejména namítá, že napadené usnesení nijak nereflektuje stěžovatelčino podání ze dne 16. 3. 2022. Přestože se toto podání týkalo především doplnění argumentace o možných zdravotních rizicích dlouhodobého nošení ochranného prostředku dýchacích cest, které sice mohlo podle následného odůvodnění Nejvyššího správního soudu teoreticky spadat pod jeho odkaz na judikaturu, napadené usnesení o tomto stěžovatelčině podání zcela mlčí. Odmítnutí pro údajnou neopodstatněnost je sice odůvodněno tím, že se předmětnou částí mimořádného opatření již zabýval, avšak nelze pominout, že argumentace stěžovatelky a navrhovatelky v odkazovaných rozsudcích nebyla totožná. Nyní napadené usnesení ani odkazované rozhodnutí se na rozdíl od stěžovatelkou uplatněné argumentace nezabývají namítaným zásahem do „práva na výkon povolání“ a získáváním prostředků pro své životní potřeby prací (čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny). To stejné platí o námitce vnitřní rozpornosti a nedostatečného odůvodnění (resp. nepřezkoumatelnosti) mimořádného opatření.

6. Stěžovatelka dále namítá extrémní nesoulad úvah Nejvyššího správního soudu vzhledem k reálným datům, které stěžovatelka předložila, a neústavní posouzení diskriminačních důvodů vzhledem ke stěžovatelce. V posuzovaném případě pak povinnost nosit ochranný prostředek dýchacích cest a z toho plynoucí omezení zároveň zasahovala do práva stěžovatelky „na výkon povolání“ a s tím souvisejícího práva obstarávat si prostředky k uspokojování svých životních potřeb prací a do práva na ochranu zdraví. Vzájemná kolize práva na ochranu veřejného zdraví a uvedených práv stěžovatelky je z pohledu skutkového stavu více než zřejmá. Je proto třeba zabývat se i tím, jakým způsobem tuto kolizi posuzovat v situaci, kdy pro účely zmírnění těchto zásahů byly vytvořeny výjimky, které se však nevztahovaly rovnocenně na všechny pedagogy. Podle stěžovatelky měl Nejvyšší správní soud aplikovat test přiměřenosti, což však neučinil. Stěžovatelka nadto dodává, že i kdyby se v posuzované věci aplikoval méně přísný test racionality, pak mimořádné opatření sice sledovalo legitimní cíle, avšak nerozumnými a nelogickými prostředky, což stěžovatelka dokládá na příkladu možnosti nosit ochranný štít. Stěžovatelka uzavírá, že nedošlo k vypořádání jejich konkrétních námitek, které mohly mít zásadní vliv na posouzení zákonnosti mimořádného opatření.

Nejvyšší správní soud svým postupem odmítl meritorní přezkum pro údajnou neopodstatněnost návrhu, která však byla pouze zdánlivá. V konečném důsledku se tak Nejvyšší správní soud dopustil *denegatio iustitiae*.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Její ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť vyčerpala všechny zákonné prostředky k ochraně jejich práv.

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

8. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, „superrevizní“ instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady přitom jde lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

9. Proces interpretace a aplikace podústavního práva pak bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí – z hlediska řádně vedeného soudního řízení – neakceptovatelné „libovůle“, spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi podáván, resp. který odpovídá všeobecně uznávanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [viz k tomu např. nález ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

10. Ústavní soud konstatuje, že Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí odkázal na své dřívější rozhodnutí, zejména na rozsudky ze dne 2. 2. 2022 č. j. 8 Ao 2/2022-53 a ze dne 9. 3. 2022 č. j. 10 Ao 28/2021-36. Stejně Nejvyšší správní soud postupoval i v dalších usneseních (např. ze dne 31. 5. 2021 č. j. 5 Ao 8/2021-84, ze dne 2. 6. 2021 č. j. 5 Ao 10/2021-48, ze dne 2. 6. 2021 č. j. 5 Ao 13/2021-49 nebo ze dne 24. 6. 2021 č. j. 5 Ao 11/2021-38 atp.). Jeho postup přitom aproboval i Ústavní soud (srov. např. usnesení ze dne 27. 7. 2021 sp. zn. III. ÚS 1498/2021 nebo ze dne 22. 6. 2021

sp. zn. III. ÚS 1430/2021). Samotná skutečnost, že Nejvyšší správní soud odmítl návrh stěžovatelky jako návrh zjevně neopodstatněný s odkazem na svou předchozí rozhodovací činnost, v žádném případě nemůže způsobit nezákonnost či dokonce neústavnost daného postupu, a to zvláště tehdy, když tento postup umožňuje § 13 odst. 3 zákona č. 94/2021 Sb., o mimořádných opatřeních při epidemii onemocnění COVID-19 a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (tzv. pandemický zákon), kdy ústavní konformita tohoto zákona byla (s výjimkou zrušení části jednoho s nynější věcí nesouvisejícího ustanovení) potvrzena Ústavním soudem v nálezu ze dne 7. 12. 2021 sp. zn. Pl. ÚS 20/21 (č. 4/2022 Sb.).

11. Směřuje-li ústavní stížnost proti rozhodnutí vydanému v soudním řízení správním, není samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost, neboť Ústavní soud není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu z hlediska dodržení ústavnosti, tj. zda v řízení (rozhodnutím v něm vydaným) nebyly porušeny předpisy ústavního pořádku ústavně zaručená práva nebo svobody jeho účastníků a zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy. Ústavněprávním požadavkem též je, aby soudy vydaná rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna.

12. Ústavní soud ve své judikatuře zastává právní názor, podle kterého postup v soudním řízení správním, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, i výklad jiných než ústavních předpisů, jakož i jejich použití při řešení konkrétních případů, jsou záležitostmi správních soudů. Z hlediska ústavněprávního může být posouzeno, zda skutková zjištění mají dostatečnou a racionální základnu, zda právní závěry správních soudů nejsou s nimi v extrémním nesouladu a zda podaný výklad práva je i ústavně konformní, resp. není-li naopak zatížen libovůlí. Takovéto pochybení v posuzované věci neshledal. Na právních závěrech Nejvyššího správního soudu neshledal Ústavní soud žádné vybočení z výkladových pravidel s ústavním významem, které by odůvodňovalo jeho případný kasační zásah. Stěžovatelka pouze polemizuje s právními závěry Nejvyššího správního soudu, což nezakládá důvodnost ústavní stížnosti a svědčí o její zjevné neopodstatněnosti [viz nálezn Ústavního soudu ze dne 9. 7. 1996 sp. zn. II. ÚS 294/95 (N 63/5 SbNU 481)].

13. Ústavní soud po ústavním přezkumu napadeného usnesení Nejvyššího správního soudu uzavírá, že jde o rozhodnutí ústavně souladné a srozumitelné, a úvahy Nejvyššího správního soudu (viz sub 4) neshledal nikterak nepřiměřenými či extrémními. Ústavní soud konstatuje, že Nejvyšší správní soud v meritu předmětné věci rozhodoval v souladu s ustanoveními hlavy páté Listiny, napadené rozhodnutí nelze označit za svévolné, ale toto rozhodnutí je výrazem nezávislého soudního rozhodování, které nevybočilo z mezí ústavnosti.

14. Ústavní soud posoudil ústavní stížnost z hlediska kompetencí daných mu Ústavou, tj. z pozice soudního orgánu ochrany ústavnosti. Protože ze shora uvedených důvodů nezjistil namítané porušení základních práv stěžovatelky, dospěl k závěru, že jde o návrh zjevně neopodstatněný, a ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 26. července 2022

Josef Fiala v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jitka Štíhová